

Asia: VN/25041/2020

Henkilötunnusjärjestelmän uudistamista koskevat säädös- ja muut ehdotukset

Luonnos hallituksen esitykseksi

Yleiset huomiot esityksen tavoitteista

Henkilötunnuksen uudistaminen on välttämätöntä. Teknologiateollisuus kannattaa Valtiovarainministeriö ehdotuksen tavoitteita ja erityisesti työhönjohtavaa maahanmuuttoa helpottavaa ulkomaalaisten etärekisteröinnin mahdollistamista, sekä uutta yksilöintitunnusta, joka pitkällä tähtäimellä luo modernin ja joustavan teknologisen pohjan yhteiskunnan digitaalisen perusinfrastruktuurin kehittämiseksi.

Kiirehdimme etärekisteröinnin toteuttamista ja käyttöönottoa eri viranomaisten palveluissa. Teknisellä ja lainsäädännöllisellä käyttöönoton tuella tulee pyrkiä ennalta välttämään tilanne, että jotkut viranomaiset lykkäisivät etärekisteröinnin käyttöönottoa tai edellyttäisivät palveluissaan vahvistettua VTJ-identiteettiä vain varmuuden vuoksi ilman todellista tarvetta. Maahantulijoiden näkökulmasta eri viranomaisten tarjoamat palvelut ovat osa yhtä kokonaisuutta ja palveluilla on myös keskinäisiä riippuvuuksia, jolloin kokonaisuus toimii etänä ennen maahantuloa vain jos kaikki viranomaiset mahdollistavat palvelujensa käytön etärekisteröintiin pohjautuen.

Huomiot mahdollisuuteen saada henkilötunnus jo Suomessa oleskeluun oikeuttavaa lupaa tai rekisteröintiä koskevan hakemuksen perusteella (1. lakiehdotuksen 9 ja 22.2 §)

Kannatamme esitystä.

Huomiot mahdollisuudesta tallettaa ulkomaalaisen henkilön tiedot väestötietojärjestelmään ulkoisen palveluntarjoajan oleskelulupa-asiassa tekemän henkilöllisyydestä varmistumisen perusteella (1. lakiehdotuksen 22.3 §)

Kannatamme esitystä.

Etärekisteröintimenettelyä koskevat huomiot (1. lakiehdotuksen 9 a–9 d ja 34 a §)

Ulkomaalaisten etärekisteröinti väestötietojärjestelmään on erinomainen uudistus ja sen laajaan ja nopeaan käyttöönottoon tulee panostaa. Maahantulevan työntekijän ja työllistävän yrityksen kannalta etärekisteröinnin mahdollistaminen ei vielä riitä, vaan olennaista on, että eri viranomaiset

sallivat vähintäänkin asiaointiprosessien käynnistämisen ja aina kun mahdollista myös läpiviennin etärekisteröintiin nojautuen ja edellyttävät vahvistettua VTJ-identiteettiä vain silloin kun se on välttämätöntä.

Esimerkiksi ulkomailta saapuvien työntekijöiden tulisi voida saada veronumero kokonaan etärekisteröintiin nojautuen, jotta heille voidaan tilata rakennustyömailla ja jatkossa myös telakka-alueilla vaadittava kuvallinen tunnistekortti valmiiksi jo ennen maahan saapumista. Vastaavia esimerkkejä eri työperäisen maahanmuuton ja maahan asettumisen prosessien ketjuttumisesta on lukuisia ja kokonaisuus toimii vain silloin jos kaikki toimijat myös ottavat etärekisteröinnin käyttöön. Siksi työhönjohtavan maahanmuuton prosesseihin liittyviä viranomaisia tulee vahvasti ohjata etärekisteröinnin käyttöönottoon.

Lakiehdotus ei ota kantaa etärekisteröintiprosessin enimmäiskeston tai automaation tasoon, vaikka perusteluosiossa sanotaan, että etärekisteröinti on suunniteltu automaattiseksi. Etärekisteröinti palvelee tarkoitustaan parhaiten, silloin kun se mahdollistaa reaaliaikaisen itsepalvelun siten että sovelluksen avulla väestötietojärjestelmään rekisteröidyt tiedot ovat ilman viivettä käytettävissä eri viranomaisten ja muiden toimijoiden palveluissa. Lakiehdotusta tulisi täydentää niin, että siihen kirjataan etärekisteröintiprosessin automaattisesta toteutuksesta, enimmäiskestosta ja prosessin läpinäkyvyydestä rekisteröityjän suuntaan.

Sukupuolineutraalia henkilötunnusta koskevat huomiot

-

Uutta yksilöintitunnusta koskevat huomiot

Kannatamme ehdotusta luoda väestötietojärjestelmään henkilötunnuksen rinnalle kokonaan henkilötietoriippumaton yksilöintitunnus. Tällainen moderni yksilöintitunnus voi olla merkittävä digitaalisen talouden ja luottamuspalveluiden perusta. Hyvin tehtynä ja järkevästi aikataulutettuna se voi luoda edellytyksiä turvalliselle ja joustavalle tiedon käsittelylle, jonka päälle voi rakentua merkittävää uutta liiketoimintaa.

Kannustamme yksilöintitunnuksen jatkokehityksen ja käyttöönoton osalta määrätietoisia toimia ja kaikille toimijoille läpinäkyvää kehityspolkuja. Tämä kannustaisi organisaatioita korvaamaan henkilötunnuksen yksilöintitunnuksella normaalin järjestelmäkehityksen ohessa, jolloin käyttöönoton kustannukset ovat vähäisimmät.

Muut hallituksen esitystä ja alustavaa asetuseräluonnosta koskevat huomiot

Henkilötunnuspohjainen tunnistautuminen esimerkiksi verkko-ostoksissa ja luotonannossa pitää yksiselitteisesti kieltää. Tämä tulisi lisätä hallituksen esitykseen.

Kysymys vain ministeriöille: Seuraako esitykseen sisältyvistä muutosehdotuksista muutostarpeita hallinnonalanne lainsäädäntöön? Jos kyllä, mihin lakeihin muutoksia on tarpeen tehdä ja onko muutokset tarpeen sisällyttää esitykseen liitelakeina?

-

Informaatio-ohjauksen suunnitelma

Ovatko toimenpidesuositukset oikean suuntaisia? Mitä pidätte erityisen hyvänä tai mitä pidätte tarpeettomana?

-

Millä muilla toimenpiteillä henkilötunnuksen kysymistä ainoana tunnistustapana voitaisiin ehkäistä sähköisessä asiointissa, käyntiasioinnissa ja puhelinasioinnissa?

-

Mitä säädösmuutostarpeita tai ohjeistuksia tunnistatte eri toimialoilla tai palveluissa, jotta henkilötunnuksen kysymistä ainoana tunnistustapana voitaisiin ehkäistä?

-

Mitä säädösmuutostarpeita tunnistatte, että tunnistustapahtuma olisi tarpeeksi luotettava palvelutapahtumaan nähden ja näettekö tarvetta velvoittaa laajemmin vahvan sähköisen tunnistamisen käyttöön (millä toimialoilla, missä palveluissa)?

-

Henkilötunnuksen vaihtamiskynnyksen madaltamista koskeva arviomuistio

Kommentit muistioon

-

Poikola Antti
Teknologiateollisuus ry